

Bohém élet

El tudom képzelni, nehéz szívvel döntöttek a bemutató mellett. Nehéz szívvel, hisz a *Bohémélet*, a Puccini-repertoárnak ez a varázslatos melegségű éke, igazi rubinkő, még a fénykorát élt szegedi operajátszásnak is mindig különleges adománya volt, ha elővették, fölújították a közönségnek. *Berdál Valéria* (Mimi), *Réti Csaba* (Rodolphe), *Gyimesi Kálmán* (Marcel) vagy *Gregor József* (Colline) messzi évekkel korábbi emlékeket fakaszt, s hogy a tavaszon *Horváth Zoltán* alaposan átgondolt, érzékeny emberi kapcsolatokat bevilágító rendezésében, *Pál Tamás* dirigálásával premierre tűzték Kecskeméten, az előadás okkal keltett bizalmat: néhány sápadtabb élmény után megint operáunnp lesz Szegeden egy bemutató. Ha persze elkészül a nagyszínház pótló Szabadság mozi. Mert a Bohéméletnek ott a helye, ahol a teljes zenekari hatástól nem csorbul a mű, ahol belső arányai sem torzulnak, szárnyaszegettek.

Am a mozsínház egyelőre várta magára. Így aztán a Bohéméletet kénytelen-kelletlen bezúfolták a Kisszínházba, ahol szalonképesen operetteket, kisoperákat, legfeljebb vígoperákat tanácsos játszani (mondjuk a tervek között ugyancsak szereplő *Windsori víg nők*), stílszerűnek tetszik tehát, ha számúzza a nagyszínházról, a moziátalakításra várva, most kezdődik igazán csak bohém élete a kamarásított szegedi operának.

A kecskeméti bemutató (mely a helyi művelődési házban valamivel jobb, de korántsem optimális színházviszonyok között zajlott) bebizonyította: a produkció rangos, méltó a régi szép időkhez, a társulat hírnevéhez. Nyilvánvalóvá vált, a szegedi Kisszínház kellemes otthont kínál a zenének, ha nem is korlátlanul. Ami a színpadot illeti, még a tavaszi tájbemutató alkalmával méltattuk az azóta elhunyt *Sándor Lajos* díszleteinek, *Vágvolgyi Ilona* jelmezeinek, *Horváth Zoltán* rendezésének értékeit. Sok hozzátennivalónak nincs, *Horváth* jeles ötlete, a bohémányát meghosszabbító lépcsőházsarok, ezúttal is megél, ezúttal is dramaturgiai rendeltetésű, az ott látható kis cselekvések teljesebbé, hihetőbbé, emberibbé teszik a társas kapcsolatokat.

A kisszínházi szokásoknak megfelelően két premiert tartottak, s minthogy a Bohémélet mégiscsak zenemű, a két estén pedig csaknem teljesen különböző szereposztást vonultattak föl — az együttes és az egyéni teljesítmények megítélésében alig találhatunk közös nevezőt. A karmestereknek minden igyekezetüket latba kellett vetniök, hogy a kétharmadnyi zenekarban a rez- és fúvósok helyzeti előnye ne borítsa föl túlságosan a vonósok hangzásképét, amelyre Puccini oly fontos érzelmi vallomásokkal bízott. Az első garitúrát dirigáló *Szalatsy István* megkapó drámai szempontokat teremtetett, a második szereposztással *Váraday Zoltánnak* a mű líráját sikerült inkább felszínre hozni, miközben az énekesi szabadosságokat nyesegette fáradhatatlanul.

Ennek ellenére sincs a két előadás azonos súlycsoportban. Pénteken egy érett, minden eresztékében megmun-

Hernádi Oszkár felvétele

A kávéház teraszán Gregor József (Colline), Vághelyi Gábor (Shaunard), Berdál Valéria (Mimi), Réti Csaba (Rodolphe) és Gyimesi Kálmán (Marcel)

kált, a zenei feladatokat tartalmazó játékkal kitöltő, s — néhány énekesi indiszpozíciót leszámítva — emlékezetes pillanatokban gazdag produkcióval távozott a közönség. Szombaton viszont helyi-közzel amolyan tinédzser partin érezhette magát. Az első szereposztásban (amit még a kecskeméti bemutató után taglaltunk) a *Berdál-Réti* kettős színes, eleven, fölforrósító érzelmi ellenpontját teremtette meg *Marcel* és *Musette*, *Gyimesi* és *Karikó Teréz*, frívól, harsány szerelmi regényének, s körülöttük *Vághelyi Gábor* szol-gálatkészség *Shaunardja*, *Gregor* parádés kabátáriája, *Kenese* Gábor lóvátett *Alcindorja* és *Juhász József* borissza Ház-tulajdonosa tették teljessé Puccini bohéméinek színpad-világát. Másnap a biztos mag-gasságokkal rendelkező *Vargha Róbert* rekedséggel küsz-ködvé vállalta az előadást, ahová ezért is elkelt az elő-

ző estéről érkező Vághelyi Gábor és Kenese Gábor föl-készültsége, rutinja. Hát még, hogy a többiek majdhogynem színpadi szűzbeszédjüket mondták el. *Vámosy Éva* Mimi je kissé borzas, néhol szenvedő, ennek ellenére üde, friss jelenség, hajlékony szopránjának — ha némiképp korai is ez a próbatétel, azért biztató, van benne spiritus. Musette-ként *Bajtay Horváth Ágota* igazolta, hogy a télen fölűnűt keltett *Fiordiligi* nem volt véletlen, zenei megbízhatósága ráfért az együttesekre. *Takács Sándor* Marcel je viszont eléggé mér-sékelt, inkább csak quasi-szólamokat éneklő, s alig kapunk kedvezőbb benyomást *Szakály Péter* Colline-járól is. A férfi szereplők közül így olcsó vigasz tehát *Bárdi Sándor* Benoit háztulajdono-sának maradéktalan dicsé-re. A kórusra és a tagjai kö-zül kisebb szerepet éneklők-re nem lehet panasz.

Nikolényi István

Meghalt Szatmári Géza

Vaszy Viktor hívott föl telefonon: vasárnap délbén meghalt Szatmári Géza. Márciusban lett volna 82 éves, az utóbbi hónapokban már alig járt az utcára, odahaza feküdt inkább. Ezért nem láttuk mostanában az opera-előadásokon, koncerteken, ahonnan korát meghazudtoló frissességgel sohasem hiány-zott. Vaszy Viktorhoz külö-nösen meleg, baráti kapcsola-tok fűzték, együtt jöttek Szegedre, 1945 zivataros télén operát varázsolni a semmi-ből: a zeneigazgató jobb ke-ze volt, a kórust vezette, irá-nyította, miközben a konzer-vatóriumban tanított 65 éves koráig, akkor ment nyugdíj-ba. Másfél esztendeje, születésnapjára, a Munka Erdem-rend ezüst fokozatával tűntétek ki.

Élete, pályája elválasztha-tatlan tehát a várostól. *Fige-dy-Fichtner Sándornál* kezd-te tanulmányait, a húszas évektől fővárosi zeneiskolai tanár, karnagy, komponista, zenekritikus — ebben minő-ségében később lapunknál, a *Délmagyarország* hasábjain is jelentékeny munkásságot fej-tett ki. Egy időben a szegedi filharmoniai együttest is di-rigálta, ám igazán maradandó hosszú évtizedes pedagó-giai tevékenységével alkotott, hiszen elsőrangú muzikusok egész sorát nevelte föl, akik nyugdíjas éveiben is szorgal-masan fölkeresték, tanácsait kérték, adták véleményére. Hivatásszeretete, precizitása legendaszámba ment.

Fájdalmas tudomásul ven-ni, hogy többé senki sem szá-míthat rá. Feri bácsi, a Belle után elment Géza bácsi is, a város zenei életének másik nagy öregje, korszakos tanú-ja, aktív közreműködője.

N. I.

Negyedszázados jubileum jegyében

Megnyílt a Vásárhelyi Őszi Tárlat

Dr. Boros Sándor megnyitó beszédét mondja

Enyedi Zoltán tervezeti

Ágota Margit átvézi a Tornyal-plakettet

Negyedszázados jubileu-mához érkezett a magyar képzőművészet realista in-díttatású szárnyának éven-kénti seregszemléje a *Vá-sárhelyi Őszi Tárlat*. A 25 éves jubileum alkalmából szombaton Hódmezővásárhe-lyen, a városi tanács díszter-mében ünnepi tanácskozást rendeztek. A résztvevőket *Holler Lászlóné*, a városi ta-nács elnökhelyettese üdvö-zölte, majd nyolc előadás méltatta a hódmezővásárhe-lyi képzőművészet jelentősé-gét, szerepét a felszabadulás utáni magyar képzőművé-szetben. *Dr. Dömötör János* múzeumigazgató történeti áttekintése után *Dr. Pogány O. Gábor*, a Magyar Nemze-ti Galéria főigazgatója he-lyezte el a vásárhelyi tár-la-tokat a felszabadulás utáni képzőművészetünk egészé-ben. *D. Fehér Zsuzsa* dr. művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria osztályve-zetője a művészeti politika tükrében vizsgálta a vásár-helyi őszi tárlatok negyed-századát, *Dr. Bereczky Lo-ránd* művészettörténész, az MSZMP KB munkatársa képzőművészetünk társadal-mi megítélésének új voná-sait elemezte az előbbi néző-pontból. Nemzeti hagyomány és egyetemesség volt a té-mája *Dr. Losonczi Miklós* művészettörténész előadásá-nak, *Tasnádi Attila* kritikus, művészettörténész az ember-ábrázolás kérdéseit elemezte, míg *Dr. Kratochvíl Ferenc* né művészettörténész a kri-tika tükrét tartotta a ne-gyedszázados kiállítássorozat elé, *Dr. Egri Mária* művé-szettörténész pedig a szol-noki művészet és a vásárhe-lyi művészet párhuzamát vonta meg.

A 25. vásárhelyi őszi tár-lat ünnepélyes megnyitására vasárnap délbén került sor, a Tornyal János Múzeum-ban. *Dr. Dömötör János* múzeumigazgató üdvözöl-ja be, szavai után *Dr. Boros Sán-dor* kulturális miniszterhe-lyettes monddott ünnepi be-szédet. A megnyitón a népes érdeklődők között ott volt *Dr. Koncz János*, a megyei pártbizottság titkára, *Szabó G. László*, a megyei tanács elnökhelyettese és Hódmező-vásárhely francia testvérvá-roának, Vallaurisnak há-romtagú küldöttsége is. A miniszterhelyettes meg-nyitó szavai után *Dr. Csa-tordai Antal*, a városi tanács elnöke átadta a *Tornyal-pla-kettet* *Ágota Margit* grafi-kusművésznek. Munkajutal-mat kapott *Németh József* festőművész, *Szalay Ferenc* festőművész, *Tóth Valéria* szobrászművész, *Sáros And-rás Miklós* grafikusművész, *Katona László* grafikusmü-vész és *Dr. Dömötör János* művészettörténész. A 25. vá-sárhelyi őszi tárlat, melyet *Dr. Kratochvíl Ferenc* né művészettörténész rendezett, 102 művész több mint 220 alkotását tárja közönség elé, november 26-ig.

A hagyományoknak meg-felelően a hódmezővásárhe-lyi képzőművészek kollektív kiállítását ezúttal a Górsai Állami Gazdaságban nyitot-ták meg, ugyancsak vasár-nap délután. Még két esemé-nye volt Vásárhely képző-művészeti ünnepének: a Kin-ces-temetőben felavatták Tornyai egykori modelljének, Kovács Mária festőművész-nek, a népszerű *Mári néni-nek* síremlékét. Az emlé-k-művet *Szathmáry Györgyi* szobrászművész tervel alap-ján a szegedi Tömörkény István Gimnázium és Művé-szeti Szakközépiskola képző-művészeti tagozatos hallga-tói készítették. Szombaton nyitották meg a fennállásá-nak 25. évfordulóját ünne-p-lő Petőfi Sándor Művelődési Házban Vallauris képzőmü-vészeinek tárlatát. A kiállí-tás hat francia képzőművész mintegy 30 alkotását mutat-ja be.

Teréz

Teréz meghódította a kö-zönséget. Egy csapásra. Mert Terézről édeskeveset (jóna-gam, szomorú igazság, az ég-világon semmit) tudhatott eddig bárki, aki nézte vasár-nap a budapesti művészeti hetek reprezentatív tévému-sorainak sorában *Őrsi Fe-renc* tévédrámáját. Mert *Táncsics Mihályné*, *Seidl* Teréz nevét nem őrzi a törté-nelem-, vagy irodalom-könyvek lapjai, mint a fér-jéét; sem utcák, sem óvodák nem viselik, mint a törté-nelem nagyasszonyait. Mert Terézről csak egy elsárgult fénykép maradt az utókor-nak — mondta egy hang a tévéjáték végén. És azt is mondta, hogy *Táncsicsról* viszont utcákat neveztek el, iskolákat, és ilyesmit, vagyis mindent megkapott, ami egy nagy embernek az utókortól kijár. Azt már nem mondta, hogy: pedig... Csak a tévé-játékból, és a végén hallott szózat hangsúlyából érthet-te ki a néző (aki ugye nem teljesen érzéketlen az effajta finomságok iránt), hogy: igenis, könnyen lehet, ez a *Seidl Teréz*, akiről semmit

sem tudunk eddig, és akit most a tévé felfedezett, eset-leg jobban megérdemelné az emlékjeleket. A néző hajlik arra, hogy higgyen a tévéjátéknak, meg a szózatnak. Miért? *Zsurzs Éva* tapasztalt tévérendező, számos sikeres mű a bizo-nyíték, hogy nagyon érti a mesterségét, ráadásul külö-nös érzéke van a „hagyó-mányos”, cselekményes, szín-darabszerű tévéművek ren-dezéséhez. A Teréz feszes és feszült cselekményű (*Deme Gábor* volt a dramaturg) történet, *Táncsicsné* egyetlen napjának „leképezése”, egy bizonyos „sűrű napé”, amely-ből érzékelhető a hitves 8 éves bújatásának minden gyötrelme, idegfeszültsége, akaratmegfeszítése. Benne van Teréz lemondása, áldo-zata — önfeladása. Csak az nincs, hogy mindez: miért? Csak nem ezért az érzéket-len, fellegekben járó, öntelt és önző, lusta és pipogya fráterért? *Táncsics* ugyanis ilyenek túnt a tévéjáték-ban. Időnként előbújt a rej-tekhelyéből, hogy üres fecse-gésével idegösszeomlásba döntse amúgy is agyonkin-zott feleségét, valamint föl-egye, amit ez az asszony szemvákító, hátgörnyesztő íjszakal varrással (hisz nap-pal annyi látogatója volt szegénynek) előteremtett, és méltatlankodjon a március 15-én szerinte kijáró szívar-hiánya miatt... Arról nem is beszélve, hogy mindennek tetejébe elvárja asszonyától; áldott állapotáért sikerrel hárita a felelősséget a szentlélekre — a policáj előtt. Ha feltesszük, hogy *Táncsicsnak* és az ő életmű-

Ünnepség Kübekházán

Vasárnap ünnepséget tar-tottak Kübekházán, a község föl-szabadulásának 34. és há-tárörközségé nyilvánításá-nak 10. évfordulójára, a Pe-tőfi Sándor Művelődési Ott-honban. *Zsótér András* ta-nácselnök köszöntötte az ün-nepi gyűlés résztvevőit, be-

szédet *Wiegant Gyula*, a sze-gedi járási pártbizottság munkatársa mondott. Ezután jutalmat adtak át a falu kö-zösségéért sokat fáradozó ak-tivistáknak.

Délután a sportpályán gaz-dag program volt.

Sulyok Erzsébet